

وزارت علوم تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه و سر فصل دروس

دوره کارشناسی ارشد
حقوق کیفری اطفال و نوجوانان

گروه علوم انسانی

مصوب ششصد و هفتاد و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۱ / ۱۲ / ۱۳۸۶

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد حقوق کیفری اطفال ونوجوانان

کمیتة تخصصی: حقوق

گروه: علوم انسانی

گرایش:

رشته: حقوق کیفری اطفال ونوجوانان

کدرشته:

دوره: کارشناسی ارشد

شورای برنامه ریزی در ششصد و هفتاد و سومین جلسه مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۱۱ بر اساس طرح دوره کارشناسی ارشد حقوق کیفری اطفال ونوجوانان که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تایید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده و مقرر می دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد حقوق کیفری اطفال ونوجوانان از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها وموسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: موسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تاسیس می شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای گسترش آموزش می باشند.

ج: موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۸۶/۸/۱۹ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است.

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد حقوق کیفری اطفال ونوجوانان در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

رای صادره ششصد و هفتاد و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ

۱۳۸۶/۱۲/۱۱

در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد حقوق کیفری اطفال و نوجوانان

(۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد حقوق کیفری اطفال

و نوجوانان که از طرف گروه پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به

تصوب رسید.

(۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رای صادره ششصد و هفتاد و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۸۶/۱۲/۱۱ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد حقوق کیفری اطفال و نوجوانان صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

محمد مهدی زاهدی
وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

رجبعلی برزنجی
دبیر شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس (برنامه پیشنهادی)

دوره کارشناسی ناپیوسته

حقوق کیفری کودک و نوجوان

گروه علوم انسانی

1- کلیات:

شرایط خاص اطفال و نوجوانان به عنوان یک موجود انسانی متفاوت از اشخاص بزرگسال که شخصیت، استعداد، روان و جسم آنها در حال شکل‌گیری، رشد و شکوفایی است، سبب گردیده تا رویکرد نظام عدالت در مواجهه با آنان در موقعیت‌های گوناگون بزهکاری، بزه دیدگی، در معرض خطر بودن و یا شاهد و مطلع بودن از جرم مبتنی بر یک سیاست افتراقی باشد.

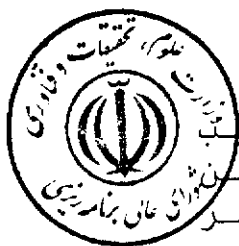
بی‌تردید این رویکرد افتراقی نسبت به اطفال و نوجوانان در شرایط حاد، در پی انجام پژوهش‌ها و پیشرفت دانش و تغییر نگرش کیفرشناسان، روانپزشکان، جرم‌شناسان، روانشناسان، جامعه‌شناسان و حقوقدانان و پیدایش مکاتب جدید، دچار تحولات و دگرگونی‌های چشمگیری شده است که مصداق بارز آن توجه به الگوی عدالت ترمیمی در فرایند دادرسی ویژه نوجوانان، استفاده از استراتژی‌های عقب نشینی کیفری و ساز و کارهای قضازدایی، جرم زدایی و کیفرزدایی و همچنین توجه به مؤلفه‌های بزه‌دیده شناسی حمایتی در این حوزه می‌باشد.

تاریخ حقوق، حکایت از آن دارد که عکس‌العمل جوامع در مقابل اطفال و نوجوانان معارض قانون در ادوار و اماکن مختلف و حسب درجه فرهنگ و تمدن آنها متفاوت بوده و نظام جزایی فعلی اطفال نتیجه یک تحول طولانی است که پس از تغییرات و دگرگونی‌های فراوان شکل گرفته است.

تا قرن نوزدهم عکس‌العمل اجتماعی علیه بزهکاری بر محور ایجاد ترس و رعب و وحشت استوار و مجازات‌های بسیار سختی بر مجرمین اعمال می‌گردید. مع الوصف کودکان از انعطاف و اغماض بیشتری بر خوردار بودند. از قرن نوزدهم تحت تأثیر بیداری افکار عمومی و توسعه علوم، اصول جدیدی که بر پایه اصلاح مجرم استوار بود مورد توجه قرار گرفت و به تدریج حقوق جزای کلاسیک را تحت تأثیر قرارداد. افزایش نرخ بزه‌کاری و بزه‌دیدگی کودکان و همچنین به رسمیت شناخته شدن نظام عدالت کیفری آنان، مطالعات بنیادین در این حوزه و ایجاد رشته حقوق کیفری اطفال و نوجوانان را ایجاد می‌کند.

۲- تاریخچه و زمینه‌های موجود:

در حقوق ایران از سال ۱۳۰۴ و با تصویب قانون مجازات عمومی، سیاست جنایی افتراقی نسبت به اطفال بزهکار مورد

توجه قرار گرفت و اوج این توجه در سال ۱۳۳۸ با تصویب قانون تشکیل دادگاه اطفال بزهدکار نمود یافت. در این قانون؛ تشکیل دادگاههای اطفال در هر شهرستان، تغییر دارالتأدیب ها به کانون اصلاح و تربیت، تعیین سن مسؤولیت کیفری نسبی (شش سال) و سن مسؤولیت کیفری مطلق (۱۸ سال)، تمهید مقررات خاص دادرسی افتراقی و توجه به مسؤولیت کیفری تدریجی در مورد اطفال و نوجوانان گنجانده شده بود.

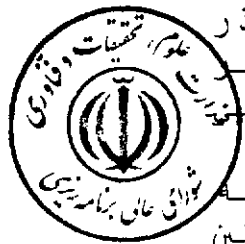
مشکل عمده این قانون منوط کردن دادرسی ویژه اطفال به تشکیل کانون اصلاح و تربیت بود تا از این رهگذر دارالتأدیب ها هرچه زودتر به کانون اصلاح و تربیت تبدیل شوند؛ اما از آنجا که تا ده سال بعد آیین نامه کانون اصلاح و تربیت به اجرا در نیامد، قانون یاد شده نیز اجرا نشد و در نقاطی که کانون اصلاح و تربیت وجود نداشت، اطفال تابع قانون مجازات عمومی بودند. در سال ۱۳۵۲ با اصلاحاتی که در قانون مجازات عمومی به وجود آمد، این تبعیض برطرف شد. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، تا سال ۱۳۶۴ مقررات قانون تشکیل دادگاه اطفال بزهدکار حاکم بود و لایحه قانونی تشکیل دادگاههای عمومی مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب اسلامی و قانون تشکیل دادگاههای کیفری یک و دو مصوب ۱۳۶۱ تغییری در وضعیت اطفال بزهدکار بوجود نیاوردند.

در تاریخ ۱۳۶۴/۲/۲۳، رای وحدت رویه شماره شش از سوی دیوان عالی کشور صادر و به موجب آن اعلام شد که به جرایم افراد بالغ (۹ سال و ۱۵ سال تمام قمری) طبق مقررات عمومی در دادگاه های عمومی یعنی دادگاه های کیفری یک و دو رسیدگی می شود. بدین ترتیب سیستم برخورد افتراقی با اطفال منتفی شد. قانون تشکیل دادگاه های عمومی و انقلاب مصوب سال ۱۳۷۳ دادرسی اطفال را از یاد برد. اما پس از یک دوره فترت در اصلاحیه سال ۱۳۸۱ قانون مذکور و بموجب ماده چهار آیین نامه قانون اصلاحی، مجدداً مسأله تشکیل دادگاه اطفال و نحوه رسیدگی به جرایم اطفال مطرح گردید.

قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری پایانی بر افول ۱۷ ساله سیستم رسیدگی افتراقی در مورد اطفال و نوجوانان بود. مواد ۲۱۹ تا ۲۳۱ این قانون به تشکیل دادگاههای ویژه اطفال و نوجوانان معارض قانون و دادرسی افتراقی نسبت به آنها پرداخت که نشان از آینده روشن در دادرسی ویژه کودکان در ایران داشت،

معهدا مسؤوليت كيفري تدريجي در اين قانون فراموش
گرديد.

با تصويب قانون حمايت از کودکان و نوجوانان در ۲۵ آذر
ماه ۱۳۸۱ (۲۰۰۲ م)، قانونگذار ايراني تمايل خود را بر
شکلدهی یک سيستم عدالت خاص اطفال بزه دیده و قربانان
جرم نیز نشان داد.

در سالهای اخیر با طرح و تصويب کلیات لایحه رسیدگی به
جرائم اطفال و نوجوانان در مجلس شوراي اسلامي و همچنین
تدوین لایحه حمايت از کودکان و نوجوانان بزه دیده و در
معرض خطر در قوه قضاييه رویکرد افتراقي نسبت به کودکان
در ايران وارد مرحله نويی شده و زمان آن فرا رسیده تا
با توجه به سابقه تقنینی طولانی در زمینه دادرسی ویژه
نوجوانان و ایجاد نهادهای خاص کودکان نظیر دادگاه ها و
دادسراهاي ویژه اطفال، قانون اصلاح و تربیت، دفاتر
حمايت از زنان و کودکان در دادگستری استانها و شوراهای
حل اختلاف ویژه اطفال و وجود پشتوانه پژوهشی نسبتاً
مناسب در این حوزه با ایجاد یک رشته مستقل در حوزه
حقوق كيفری اطفال و نوجوانان، سطح تحقیقات علمی و دانش
قضایی در این حوزه بیش از پیش ارتقا یابد. بی تردید
عدم ایجاد این رشته قوه قضاييه را از انجام بخشی از
وظایف مصرح در اصل ۱۵۶ قانون اساسي و سیاستهای کلان
قضایی مصوب مقام معظم رهبري دور خواهد کرد. زیرا
پیشگیری از جرم و تکرار آن، اصلاح و درمان، بازپروری و
بازپیوند اطفال و نوجوانان بزهکار و حمايت از کودکان
شاهد و بزه دیده و در معرض خطر از اهداف اولیه نظام
عدالت می باشد و با توجه به بالا بودن رقم سیاه بزهکاری
در حوزه بزه دیدگی اطفال و تبعات بسیار منفي این امر
بر آینده نیروی انسانی کشور، تربیت نیروی متخصص در
این حوزه و به دنبال آن ایجاد نهادهای تخصصی به منظور
پیشگیری، کشف، تعقیب و مبارزه با سوء رفتار نسبت به
کودکان و نوجوانان، کمک شایانی به پیگیری و تحقق اهداف
و چشم انداز ترسیم شده برای قوه قضاييه خواهد کرد.

۳- مشخصات کلی رشته:

- ۳-۱- عنوان رشته: حقوق كيفری اطفال و نوجوانان؛
- ۳-۲- گرایش: از زیر شاخه های رشته حقوق كيفری؛
- ۳-۳- محدوده: این رشته صرفاً به حقوق كيفری توجه ندارد،
بلکه به دلیل ماهیت خاص حوزه حمايت از اطفال که در
ارتباط تنگاتنگ با علوم مختلف می باشد؛ در تنظیم دروس و

سرفصل‌های این رشته به حوزه قواعد و موازین فقهی، بین المللی و حقوق بشر، علوم جنایی تجربی، فلسفه کیفری و کیفرشناسی نیز توجه شده است، لذا با رشته های مانند حقوق خانواده، حقوق جزا و جرم‌شناسی و حقوق بشر در برخی دروس هم پوشانی دارد.

۴- تعریف:

حقوق کیفری اطفال و نوجوانان یکی از قدیمی‌ترین شاخه‌های حقوق کیفری فنی است که از رشته‌های تکمیلی علوم جنایی حقوقی به شمار می‌رود. حقوق کیفری اطفال، با در نظر گرفتن وضعیت جسمی و روانی اطفال بزه‌کار و بزه‌دیده، از یک سو حقوق ماهوی ویژه آنان را شامل می‌شود، و از سوی دیگر، اختصاصاً به چگونگی دادرسی مسائل مربوط به آنها در فرایند کیفری می‌پردازد.

۵- اهداف

- ۵-۱- به رسمیت شناختن حقوق کیفری اطفال؛
- ۵-۲- تخصصی نمودن مراجع و مقامات قضایی؛
- ۵-۳- اقدام در راستای تعهدات بین‌المللی به ویژه کنوانسیون حقوق کودک
- ۵-۴- آشنا نمودن دانشجویان با موازین فقهی، قوانین و مقررات داخلی و اسناد و استانداردهای بین المللی مربوط به حقوق اطفال و نوجوانان؛
- ۵-۵- آموزش و آماده نمودن نیروهای متخصص و توانمند برای رفع نیازهای قضایی و حضور در عرصه های بین المللی مرتبط با ابعاد مختلف حقوق اطفال و نوجوانان؛
- ۵-۶- ارتقاء دانش و آگاهی دانشجویان در خصوص آراء، رویه ها، نهادها و ساز و کارهای داخلی، خارجی و بین المللی حمایت از اطفال و نوجوانان؛
- ۵-۷- آموزش مهارت‌های ویژه مداخله های حمایتی، اجتماعی، انتظامی و قضایی در خصوص اطفال و نوجوانان؛
- ۵-۸- ایجاد توانایی تحقیق و پژوهش برنامه‌ریزی در مراکز مرتبط، پاسخگویی به شبهات در عرصه ملی و بین‌المللی و حل مشکلات و ارائه راهکارها در حوزه حقوق اطفال و نوجوانان با نگرش عمیق اسلامی.

۶- ضرورت ایجاد رشته:

۶-۱- **ضرورت اجتماعی:** با توجه به اهمیت توسعه انسانی این واقعیت که کودکان امروز بزرگسالان آینده کشور می-باشند و هرگونه اختلال وقفه درفرایند رشد شخصیت و جامعه‌پذیری آنها بواسطه ناسازگاری و عدول از هنجارهای پذیرفته شده جامعه از (بزهکاری) و یا تجاوز به تمامیت جهانی، معنوی و روانی و بی‌توجهی به آنها (بزه‌دیدگی) می‌تواند نیروی انسانی کشور را در آینده به تباهی و نابهنجاری بکشاند و به همین نحو این چرخه معیوب تداوم پیدا نماید، از مهمترین عواملی هستند که ایجاد رشته عدالت کیفری اطفال را ضروری می‌سازد تا از طریق تربیت نیروی انسانی شخص در این حوزه و انجام پژوهش‌های کاربردی و بنیادین با شناخت نیازهای واقعی کودکان و اهمیت موقعیت آنان زمینه جامعه‌پذیری و اصلاح و حرکت در راستای رفاه آنان، فراهم گردد.

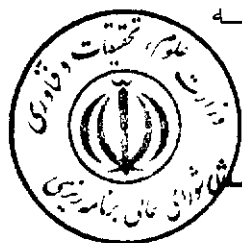

۶-۲- **ضرورت جرم شناختی:** تحقیقات جرم‌شناسی ثابت نموده-اند که از یک سو، غالب کسانی که در دنیای بزهکاری پایدار بوده‌اند کسانی هستند که در سنین پایین به بزهکاری روی آورده‌اند و به نوعی به صورت زودرس پای به این دنیا گذاشته‌اند و همیشه هشتاد درصد جرایم را ۲۰ درصد مجرمین مرتکب می‌شوند، فلذا، ایجاد رشته حقوق کیفری یا عدالت کیفری اطفال، زمینه را برای؟ نیروی انسانی کارآمد و در نتیجه توجه بیشتر به اطفال بزهکار که به دلیل اینکه در مراحل اولیه رشد قرار دادند احتمال بازگشت آنها به مسیر عادی جامعه بسیار زیاد است، سبب خواهد شد که در دراز مدت از آمار بزهکاری در کشور از طریق این پیشگیری زودرس کاسته شود. از سوی دیگر، تحقیقات نشان داده‌اند که غالب بزهکاران کسانی بوده‌اند که در دوران کودکی خود بزه دیده و مورد آزار و اذیت قرار گرفته‌اند فلذا سن بزهکاری و بزه‌دیدگی در دوران کودکی رابطه معناداری وجود دارد. فلذا ایجاد رشته عدالت کیفری اطفال که برای او این بار بخش زیادی از دروس آن به حوزه بزه‌دیدگی اطفال مربوط است، می‌تواند با تربیت نیروی انسانی کارآمد در این حوزه و در نتیجه ایجاد نهادها و سازوکارهای ویژه به مبارزه با پدیده کودک آزاری و اصلاح بازپرووی کودکان قربانی جرم پرداخت.

۶-۳- **ضرورت بین‌المللی:** حقوق بشر معاصر کودکان را بر زمره گروه‌های خاص آسیب‌پذیر جامعه به حساب آورده است که

نیازمند توجه و حمایت ویژه هستند و در نتیجه هنجارها و الگوهای حمایتی خاص را در حوزه پیگیری از مبارزه با بزهکاری و بزه‌دیدگی اطفال توصیه و در مواردی تمهیل می‌نماید. جمهوری اسلامی ایران نیز به عنوان عضوی از جامعه جهانی از طریق الحاق و تصویب اسناد بین‌المللی عام نظیر میثاقین حقوق مدنی و سیاسی و اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و خاص نظیر، کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۱۹۸۹، خود را متعهد به حمایت از کودکان و تضمین حقوق آنان نموده است.

بخش اعظمی از این تعهدات به حمایت از کودکان بزهکار و بزه‌دیده اختصاص دارد. فلذا تأسیس رشته عدالت کیفری اطفال با توجه به اینکه می‌تواند زمینه ارتقای حقوق کودکان را در ایران فراهم نماید. از طریق پژوهشهای دانش آموختگان زمینه اصلاحات قانونی را فراهم نماید. از طریق آموزش معیارهای بین‌المللی به قضات و سایر دست‌اندرکاران نظام عدالت کیفری می‌توان در راستای عمل به تعهدات بین‌المللی ایران حرکت نمود.

۷- توانایی ها و مهارت های خروجی دانش آموختگان

فارغ التحصیلان این رشته پس از اتمام تحصیلات قادر خواهند بود به عنوان بازپرس، دادیار، قضات دادگاه، دادسرا و دادگاه اطفال و نوجوانان مشغول به فعالیت شوند. و با توجه به توانمندی‌هایی که در حوزه حقوق کیفری اطفال بزهکار و بزه‌دیده و هنجارها و قواعد بین‌المللی پیدا می‌کنند، قادر خواهند بود با درک وضعیت و نیازهای خاص از اطفال از آسیب‌پذیری بیشتر و بزه‌دیدگی ثانوی آنان در طول فرایند کیفری، جلوگیری نمایند. از طرف دیگر فارغ التحصیلان می‌توانند در نهادهای مانع دفاتر حمایت از اطفال دادگاه خانواده کانون‌های اصلاح و تربیت و واحدهای پلیس ویژه اطفال، مشغول به کار شوند.

۸- مدت دوره

دوره کارشناسی ارشد حقوق کیفری اطفال و نوجوانان مطابق با استاندارد دوره‌های کارشناسی ارشد برابر با چهار نیمسال تحصیلی (بدون احتساب زمان لازم برای گذراندن دروس پیش نیاز و تدوین پایان نامه) می‌باشد. مدت دوره

دو سال می‌باشد که حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی قابل تمدید است.

۹- شرایط ورود

۹-۱- شرایط عمومی:

داوطلبان باید واجد شرایط عمومی گزینش دانشجو مطابق با ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری باشند.

۹-۲- شرایط اختصاصی:

الف) مدرک تحصیلی کارشناسی: دارا بودن دانشنامه کارشناسی در یکی از رشته های علوم قضایی، حقوق قضایی، حقوق، فقه و حقوق اسلامی، فقه و حقوق، فقه و مبانی حقوق اسلامی، فقه و حقوق امامیه، معارف اسلامی با گرایش فقه و اصول، معارف اسلامی با گرایش حقوق، الهیات و معارف اسلامی با گرایش فقه و حقوق اسلامی، الهیات و معارف اسلامی با گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی و یا داشتن گواهی سطح دو از حوزه علمیه.

ب) شرایط سنی: حداکثر سن داوطلبان هنگام ثبت نام باید ۴۵ سال باشد.

ج) تعهد خدمت: داوطلبان تحصیل در دانشگاه باید هنگام ثبت نام تعهد خدمت دو برابر مدت تحصیل به قوه قضاییه بپردازند.

د) تحصیل در این دوره تمام وقت بوده و پذیرفته شدگان شغل هنگام ثبت نام موظفند موافقت مقام مجاز محل اشتغال خود را ارائه نمایند.

ه) حداقل پنجاه درصد از ظرفیت پذیرش دوره ها از بین شاغلین در قوه قضاییه می باشد.

۱۰- واحدهای درسی

۱۰-۱- واحدهای پیش نیاز عمومی: واحدهایی است که در جدول شماره یک مشخص شده است و کلیه دانشجویان باید آنها بگذرانند.

۱۰-۲- واحدهای جبرانی: این واحدها در جدول شماره دو مشخص شده است و دانشجویان مکلفند تا حداکثر ۲۴ واحد از این دروس را بر اساس تشخیص گروه آموزشی مربوط بگذرانند. انتخاب این دروسها به تناسب وضعیت دانشجویان با گروه آموزشی است.

۱۰-۳- واحدهای اصلی و الزامی (بدون احتساب پایان نامه ۲۲ واحد): این واحدها شامل ۲۲ واحد درسی می باشد که

در جدول شماره سه مشخص شده و گذراندن آن در طول دوره تحصیل برای دانشجویان الزامی است. گروه آموزشی مربوطه می تواند در صورت ضرورت برخی دروس را در فهرست عناوین دروس الزامی تغییر دهد. در هر حال تعداد واحدهای درسی نباید بیش از ۲۲ واحد شود.

۱۰-۴- واحدهای اختیاری (۶ واحد): دانشجویان ملزم هستند پس از گذراندن واحدهای پیش نیاز عمومی از بین دروس اختیاری مشخص شده در جدول شماره چهار، هفت واحد را انتخاب و بگذرانند. گروه آموزشی مربوط می تواند در صورت ضرورت برخی دروس را به فهرست عناوین دروس اختیاری اضافه نماید.

۱۰-۵- پایان نامه (۴ واحد): دانشجویان پس از گذراندن دروس الزامی و دو نیمسال تحصیلی قبل از پایان دوره تحصیلی مقرر باید نسبت به انتخاب موضوع پایان نامه در چارچوب دروس ارائه شده اقدام نموده و تحت نظر یک استاد راهنما و با بهره گیری از نظرات مشورتی دو مشاور که یکی از آنان از میان قضات متخصص در حوزه اطفال و نوجوانان که دارای حداقل مدرک کارشناسی ارشد و با تأیید گروه آموزشی مربوط داری تجربه و تبحر مفید و موثر در زمینه موضوع انتخاب شده باشد؛ پایان نامه را ارائه و از آن دفاع نمایند.

۱۱- برنامه درسی

دانشجویان دوره کارشناسی ارشد حقوق کیفری اطفال و نوجوانان، دروس جبرانی، پیش نیاز عمومی و اصلی را گذرانده و دروس اختیاری را همزمان با دروس اصلی یا پس از آن می گذرانند.

در صورت نیاز و به تشخیص گروه مربوط مدت تدریس هر واحد تا ۲۴ ساعت قابل افزایش است.

برای هر درس اصلی یا اختیاری ارائه یک کار تحقیقی با حجم کار حداقل ۳۴ نفر ساعت کار و با استفاده از روش تحقیق علمی الزامی است. ارائه این تحقیق در صورت موافقت استاد و با توجه به حجم درس به صورت گروهی تا سه نفر امکان پذیر خواهد بود. انتخاب موضوع پژوهش به عنوان پایان نامه بلامانع است.

۱۲- مواد آزمون ورودی

مواد امتحانی جهت ورود به این رشته و ضرایب آنها به شرح ذیل است:

۲	- آیین دادرسی کیفری
۳	- حقوق جزای عمومی
۲	- حقوق جزای اختصاصی
۲	- متون فقه
۲	- متون حقوقی به زبان انگلیسی

فصل دوم : جدا اول دروس

- ۱ درس های پیش نیاز عمومی
- ۲ درس های جبرانی
- ۳ درس های اصلی و الزامی
- ۴ درس های اختیاری

جدول شماره يك: درس هاي پيش نياز عمومي دوره كارشناسي ارشد ناپيوسته حقوق اطفال و نوجوانان						
زمان ارائه درس يا پيشنياز	ساعات			واحد	عنوان	ردیف
	جمع	عملي	نظري			
-	۳۲	-	۳۲	۲	متون حقوقی	۱
-	۳۲	۱۶	۱۶	۲	روش تحقيق	۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	منطق	۳
				۶	جمع واحدها	

جدول شماره دو: درس های جبرانی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته حقوق اطفال و نوجوانان

ردیف	عنوان	واحد	ساعات		
			نظری	عملی	جمع
۱	متون فقهی (خانواده)	۲	۳۲	-	۳۲
۲	آیین دادرسی کیفری ۱	۲	۳۲	-	۳۲
۳	آیین دادرسی کیفری ۲	۲	۳۲	-	۳۲
۴	آیین دادرسی مدنی ۱	۲	۳۲	-	۳۲
۵	آیین دادرسی مدنی ۲	۲	۳۲	-	۳۲
۶	حقوق جزای عمومی ۱	۲	۳۲	-	۳۲
۷	حقوق جزای عمومی ۲	۲	۳۲	-	۳۲
۸	حقوق جزای اختصاصی ۱	۳	۴۸	-	۴۸
۹	حقوق مدنی ۱	۱	۱۶	-	۳۲
۱۰	حقوق مدنی ۵	۳	۴۸	-	۴۸
۱۱	حقوق بین الملل عمومی ۱	۲	۳۲	-	۳۲
۱۲	حقوق بین الملل خصوصی ۱	۲	۳۲	-	۳۲
۱۳	ادله اثبات دعوی	۲	۳۲	-	۳۲
۱۴	بزهکاری اطفال ۱	۱	۱۶	-	۱۶
۱۵	بزهکاری اطفال ۲	۱	۱۶	-	۱۶
۱۶	جرم شناسی	۲	۳۲	-	۳۲
۱۷	جامعه شناسی	۱	۱۶	-	۱۶
۱۸	متون حقوقی ۲	۲	۳۲	-	۳۲
جمع واحدها		۳۴			

- از درس های جبرانی تا ۲۴ واحد به انتخاب گروه و به تناسب وضعیت دانشجویان عرضه می گردد.

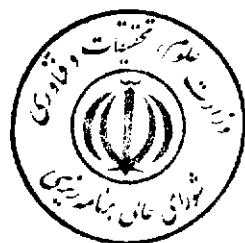

جدول شماره سه: درس های اصلی و الزامی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته
حقوق اطفال و نوجوانان

ردیف	عنوان	واحد	ساعات			زمان ارائه درس یا پیشیاز
			نظری	عملي	جمع	
۱	مبانی فقهی حقوق اطفال و نوجوانان	۲	۳۲	-	۳۲	-
۲	حقوق جزای عمومی اطفال و نوجوانان	۲	۳۲	-	۳۲	-
۳	حقوق جزای اختصاصی اطفال و نوجوانان	۲	۳۲	-	۳۲	-
۴	دادرسی ویژه اطفال و نوجوانان ۱	۱	۱۶	-	۱۶	-
۵	دادرسی ویژه اطفال و نوجوانان ۲	۲	۳۲	-	۳۲	-
۶	حقوق تطبیقی اطفال و نوجوانان	۲	۳۲	-	۳۲	-
۷	جرم شناسی اطفال و نوجوانان	۲	۱۶	-	۳۲	-
۸	کیفر شناسی اطفال و نوجوانان	۱	۱۶	-	۱۶	-
۹	متون حقوقی تخصصی	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۰	پزشکی قانونی	۱	۱۶	-	۱۶	-
۱۱	اسناد و موازین بین المللی حقوق اطفال و نوجوانان	۲	۳۲	-	۳۲	-
۱۲	تحلیل آرا و رویه قضایی ویژه اطفال و نوجوانان	۲	۱۶	۱۶	۳۲	-
۱۳	سینار	۱	۸	۸	۱۶	-
۱۴	پایان نامه	۴	-	-	-	-
	جمع واحدها	۲۶				

جدول شماره چهار: درس های اختیاری دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته حقوق اطفال و نوجوانان						
زمان ارائه درس یا پیشنیاز	ساعات			وا حد	عنوان	ردیف
	جمع	عم لی	نظ ری			
-	۳۲	-	۳۲	۲	اخلاق و تربیت اطفال و نوجوانان در اسلام	۱
-	۱۶	-	۱۶	۱	حقوق کیفری اطفال و نوجوانان در اسلام	۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	تاریخ حقوق	۳
-	۳۲	-	۳۲	۲	فلسفه حقوق	۴
-	۱۶	-	۱۶	۱	جرایم رایانه ای اطفال و نوجوانان	۵
-	۱۶	-	۱۶	۱	نهادها و ساز و کارهای حمایت از حقوق اطفال و نوجوانان	۶
-	۳۲	-	۳۲	۲	اجرای احکام و تصمیمات ویژه اطفال و نوجوانان و نظارت قضایی بر آن	۷
-	۱۶	-	۱۶	۱	جرم شناسی بالینی اطفال و نوجوانان	۸
-	۳۲	-	۳۲	۲	روانشناسی رشد (تربیتی)	۹
-	۳۲	-	۳۲	۲	روانشناسی جنایی	۱۰
-	۳۲	-	۳۲	۲	جامعه شناسی جنایی	۱۱
-	۳۲	-	۳۲	۲	آسیب شناسی قوانین	۱۲
				۲۰	جمع واحدها	

فصل سوم :

سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد حقوق کیفری اطفال
و نوجوانان

- ۱- سرفصل دروس اصلی و الزامی
- ۲- سرفصل دروس اختیاری

سرفصل دروس اصلي و الزامي

عنوان درس: مبانی فقهی حقوق کیفری اطفال و نوجوانان
تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۱

هدف:

تجزیه و تحلیل مبانی فقهی حقوق کیفری اطفال و نوجوانان
و بررسی آرا و نظرات علما و فقها

سرفصل:

بخش اول: مفاهیم کلی

۱- اهمیت حقوق کودک در موازین فقهی

۲- تعریف کودک و مراحل کودکی در موازین فقهی

۳- سن بلوغ، رشد و مسئولیت جزایی

بخش دوم: حقوق و مسئولیت های کودکان

۱- کودکان و اهلیت برخورداری از حق

۲- حقوق و مسئولیت کودکان در هر مرحله از رشد

۳- حقوق و مسئولیت کودکان اقلیتها، بیگانگان، طبیعی

و... در موازین فقهی

منابع پیشنهادی:

۱- خمینی، آیت الله سید روح الله الموسوی، **تحریر الوسیله**.

۱- خویی، آیت الله سید ابوالقاسم. **منهاج الصالحین**. (بیروت: انتشارات دارالزهراء، چاپ بیستم).

۲- بهشتی، آیت الله دکتر احمد. **اسلام و حقوق کودک** (قم: مؤسسه بوستان کتاب، چاپ پنجم، ۱۳۸۰).

۳- بوازر، مارسل. **اسلام و حقوق بشر**. ترجمه دکتر محسن مؤیدی. (تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۵۸).

۴- سید فاطمی، سید محمد قاری. «فقه شیعه و حقوق بشر جهانشمول». **مبانی نظری حقوق بشر: مجموعه مقالات دومین همایش بین المللی حقوق بشر ۲۷ و ۲۸ اردیبهشت ۱۳۸۲** (قم: دانشگاه مفید، مرکز مطالعات حقوق بشر، ۱۳۸۴).

۵- **مجموعه مقالات همایش بین المللی حقوق بشر و گفتگوی تمدن ها**، ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۸۰، برگزار کننده دانشگاه مفید قم با همکاری مرکز بین المللی گفتگوی تمدن ها و نمایندگی سازمان ملل متحد در ایران (قم: دانشگاه مفید، ۱۳۸۰).

۶- مرعشی، آیت الله سید محمد حسن. **دیدگاههای نو در حقوق کیفری اسلام** (تهران: نشر میزان، چاپ اول ۱۳۷۳).

- ۷- مرعشی، آیت الله سید محمد حسن. "تحقیقی درباره سن بلوغ"، مجله تحقیقات حقوقی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی (سال ۱۳۷۸، شماره ۲۶-۲۵).
- ۸- خوانساری، سید احمد. جامع المدارک فی شرح مختصر المنافع.
- ۹- شهید ثانی، مسالک الافهام.
- ۱۰- شهید ثانی. شرح لمعه.
- ۱۱- اردبیلی، مقدس. مجمع الفائده والبرهان.
- ۱۲- حسینی عاملی، مفتاح الکرامه.
- ۱۳- نجفی، جواهر الکلام.
- ۱۴- ممقانی، مناہج المتقین.

حقوق جزای عمومی اطفال و نوجوانان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۲

هدف:

بررسی مفاهیم بنیادین، اصول، قواعد و تدابیر حقوق جزای ماهوی ویژه اطفال و نوجوانان

سرفصل:

بخش اول:

۱- پیشینه تاریخی

۲- تعاریف و اصطلاحات

- طفل و نوجوان

- بلوغ

- رشد جزایی

- مسئولیت کیفری و معیارهای تشخیص آن

- مسئولیت کیفری اطفال و نوجوانان معارض قانون در حدود، قصاص، دیات

بخش دوم: اصول عمومی و تدابیر اختصاصی ناظر بر اطفال

ونوجوانان معارض قانون

۱- اصول عمومی: از قبیل اصل برائت، اصل قانونی بودن جرایم و مجازاتها، اصل تساوی در برابر قانون، اصل عطف بمسابق نشدن قوانین، اصل فردی کردن مجازاتها، اصل تفسیر کودک مدارانه و...

۲- تدابیر خاص: از قبیل عدم برچسب زنی، قضازدایی، جرم انگاری در موارد خاص، جرم انگاری و کیفر انگاری حمایتی، تلقی اطفال و نوجوانان معارض قانون به عنوان بزه دیده و...

منابع پیشنهادی:

۱- آشوری، محمد. عدالت کیفری: مجموعه مقالات (تهران: انتشارات گنج دانش، چاپ اول ۱۳۷۶)

۲- اردبیلی، دکتر محمد علی. حقوق جزای عمومی (تهران: نشر میزان، چاپ دوم، ۱۳۸۰)

۳- خزانی، دکتر منوچهر. فرایند کیفری: مجموعه مقالات. (تهران: انتشارات گنج دانش، چاپ اول ۱۳۷۷)

۴- گزارش کارگاه آموزشی قضات ویژه اطفال، دفتر پژوهش‌های قوه قضاییه و یونیسف، ۱۳۷۹

۵- ظهیریان، محمد مهدی. بررسی تطبیقی مقررات حقوق کیفری ایران با کنوانسیون بین‌المللی حقوق کودک در قلمرو

- بزهكاري صغار، پايان نامه كارشناسي ارشد (مجمع آموزش عالي قم، ۱۳۷۶)
- ۶- گلپرور، حسن. **بررسي تطبيقي مسئوليت كيفري و دادرسي اطفال در حقوق ايران و انگليس**، پايان نامه كارشناسي ارشد (دانشگاه تهران: دانشكده حقوق، مجمع آموزش عالي قم، ۱۳۷۷-۷۸)
- ۷- اشتياق، وحيد. **بررسي تطبيقي مسئوليت و دادرسي كيفري اطفال در تهران و آلمان**. پايان نامه كارشناسي ارشد (دانشگاه تهران: دانشكده حقوق)
- ۸- بيگي، جمال. **بزه ديدگي اطفال در حقوق ايران** (تهران چاپ اول، نشریه ايران، سال ۱۳۸۴).
- ۹- آبروشن، هوشنگ. **كودك آزارى و كنوانسيون حقوق كودك**. (تهران: آريان، چاپ اول ۱۳۸۴)

حقوق جزای اختصاصی اطفال و نوجوانان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۳

هدف:

در این درس جرایم و پاسخ های کیفری خاص اطفال و نوجوانان مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می گیرد.

سرفصل:

بخش اول: بزه های اطفال و نوجوان

۱- بزه های خاص اطفال: از قبیل خشونت طفل علیه خود یا دیگران، فرار از خانه و مدرسه، ترك تحصیل و...

۲- بزه های مشترك با بزرگسالان: شامل

- جرایم بر ضد اشخاص: از قبیل اعمال منافی عفت، ایراد ضرب و جرح عمدی، قتل و...

- جرایم بر ضد اموال: از قبیل سرقت، خرابکاری، تخریب و...

- جرایم بر ضد نظم عمومی: از قبیل اعتیاد و قاچاق، گدایی، ولگردی و...

بخش سوم: اتخاذ واکنش در خصوص رفتارهای مجرمانه اطفال و نوجوانان

۱- در موازین شرعی

۲- در اسناد سازمان ملل

۳- در قوانین و مقررات ایران

منابع:

۱- دانش، دکتر تاج زمان. اطفال و جوانان بزهکار. (تهران: انتشارات مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۴)

۲- شامبیاتی، دکتر هوشنگ. بزهکاری اطفال و نوجوانان (تهران: انتشارات ویستار، انتشارات مجد، ژوبین، چاپ یازدهم ۱۳۸۲)

۳- معظمی، شهلا. فرار دختران چرا؟ (تهران: نشر گرایش، ۱۳۸۲)

۴- قناد، فاطمه. حمایت کیفری از صغار در برابر جرایم جنسی در نظام حقوقی انگلستان و ولز، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، ۱۳۷۷

۵- علیرضا طاهری. "مجازات کودک آزاری"، ماهنامه قضاوت، ش ۱۶، (مرداد و شهریور ۸۲)،

- ۶- سعید مدنی (قهفرخی). **کودک آزاری در ایران** (تهران: اکنون، ۱۳۸۳)،
- ۷- رضایی، محمد. **جرائم علیه اطفال در حقوق ایران و انگلیس**. پایان نامه کارشناسی ارشد، (دانشگاه تهران: دانشکده حقوق، مجتمع آموزش عالی قم. ۱۳۷۷)
- ۸- میرمحمد صادقی، حسین. **جرائم علیه اموال و مالکیت**. (تهران: نشر میزان، چاپ یازدهم ۱۳۸۳)
- ۹- میرمحمد صادقی، حسین. **جرائم علیه امنیت و آسایش عمومی** (تهران: نشر میزان، چاپ سوم ۱۳۸۰)
- ۱۰- صادقی، محمد هادی. **حقوق جزای اختصاصی**
- ۱۱- گلدوزیان، ایرج. **حقوق جزای اختصاصی** (تهران: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، چاپ سوم ۱۳۸۰)
- ۱۲- آقابیکلو، عباس، رسول زاده طباطبایی، سیدکاظم و موسوی چلک، حسن، **کودک آزاری**، (تهران: انتشارات آوند دانش، ۱۳۸۰)

دادرسی ویژه اطفال و نوجوانان ۱

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۴

هدف:

بررسی مفاهیم کلی، الگوهای متفاوت دادرسی، تشکیلات مربوط و صلاحیت مراجع مختلف در رسیدگی به پرونده های اطفال و نوجوانان

سرفصل:

بخش اول: کلیات

- ۱- مبانی جرم‌شناختی دادرسی ویژه اطفال و نوجوانان
- ۲- فلسفه و تاریخچه دادرسی ویژه اطفال و نوجوانان
- ۳- اهداف دادرسی ویژه اطفال و نوجوانان
- ۴- ساز و کارهای اعمال حقوق ویژه اطفال
- ۴- سیستم های دادرسی ویژه کودکان: الگوی تنبیهی، الگوی رفاهی و الگوی ترمیمی

بخش دوم: تشکیلات قضایی ویژه اطفال و نوجوانان

- ۱- تشکیلات رسمی: دادسرا و دادگاههای بدوی و تجدید نظر ویژه

- ۲- تشکیلات غیر رسمی: میانجیگری، محافل تعیین کیفر و...

بخش سوم: صلاحیت مراجع ویژه قضایی اطفال و نوجوانان

۱- صلاحیت ذاتی

۲- صلاحیت محلی

۳- صلاحیت شخصی

منابع پیشنهادی:

- ۱- دانش، تاج زمان. دادرسی اطفال بزهکار در حقوق تطبیقی. (تهران: نشر میزان)

- ۲- "دادرسی ویژه نوجوانان". نشریه اینوچنتی دایمست. صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف)، (۱۹۹۸)

- ۳- مؤذن زادگان، دکتر حسنعلی. "دادرسی کیفری ویژه کودکان و نوجوانان". ندای صادق (سال نهم، بهار ۱۳۸۳)

- ۴- پاک نهاد، امیر. «رویکرد نوین حقوق انگلستان به بزهکاری اطفال». مجله تخصصی دانشگاه علوم رضوی (شماره ۱۹)

- ۵- غلامی، دکتر حسین. عدالت ترمیمی. (تهران: انتشارات سمت، ۱۳۸۵)

- ۶- فروزش، روح الله، جایگاه عدالت ترمیمی در فقه اسلامی و حقوق ایران. (تهران: خرسندی، ۱۳۸۵)

- ۷- مارتین رایت، تونی مارشال، مایکل مایز و دیگران.
عدالت ترمیمی. مترجم: امیر سماواتی پیروز (تهران:
انتشارات خلیلیان؛ ۱۳۸۴)
- ۸- زهر، هوارد. کتاب کوچک عدالت ترمیمی. مترجم دکتر حسین
غلامی (تهران: مجمع علمی و فرهنگی مجد، ۱۳۸۳)
- ۹- آشوری، محمد. آیین دادرسی کیفری ۱. (تهران: نشر میزان،
چاپ ششم ۱۳۸۰)
- ۱۰- آخوندی، محمود. آیین دادرسی کیفری. (تهران: نشر
میزان، چاپ اول ۱۳۸۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۵

هدف:

بررسی تشریفات خاص کشف، تعقیب، تحقیق، دادرسی و اجرایی احکام رسیدگی نسبت به کودکان معارض قانون، در معرض خطر و بزه دیده در تمام مراحل رسیدگی

سرفصل:

بخش اول: کودکان بزهکار:

مرحله قبل و ضمن رسیدگی: از قبیل کشف جرم، تحقیق، تعقیب و رسیدگی با رعایت حقوق قانونی طفل، محروم نکردن از آزادی بعنوان بازداشت جز در شرایط خاص و...
مرحله صدور حکم: از قبیل واکنش متناسب با نوع جرم و شخصیت کودک، عدم صدور مجازاتهای شدید و بدنی، واکنش بر اساس پرونده شخصیت کودک، استفاده از جایگزینها و...

بخش دوم: کودکان بزه دیده:

مرحله قبل و ضمن رسیدگی: از قبیل کشف جرم، تحقیق، تعقیب و رسیدگی، ارائه خدمات ضمن رسیدگی به کودک و والدین او و...

مرحله صدور حکم: از قبیل صدور حکم مشدد برای مرتکبین جرایم علیه کودکان، صدور حکم مبنی بر جبران خسارت مادی، معنوی و عاطفی کودک و...

بخش سوم: کودکان در معرض خطر:

نحوه مداخله حمایتی برای حمایت از کودکان در معرض خطر

منابع پیشنهادی:

۱- ویلسون، کالر و پااول، مارتین. راهنمای مصاحبه با

کودکان. ترجمه سروش بهربر و مهدی جاوید (تهران: اداره

چاپ و نشر دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۵)

۲- سعید رضا بخشایش و حسن کاشفی اسماعیل زاده، "کودکان

خیابانی، قربانی بی پناه خشونت دستگاه عدالت کیفری"،

مجله امنیت، ش ۱۱ و ۱۲ (خرداد و تیر ۱۳۷۹)

۳- آشوری، محمد. آیین دادرسی کیفری ۲. (تهران: نشر میزان،

چاپ دوم ۱۳۸۰)

حقوق تطبیقی اطفال و نوجوانان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۶

هدف:

تجزیه و تحلیل قوانین، مقررات، رویه قضایی، نهاده و ساز و کارهای داخلی کشورهای منتخب از نظامهای حقوقی مختلف و اتخاذ بهترین رویکردها و رویه ها

سرفصل:

- ۱- تنوع، طبقه بندی و علل اختلاف نظامهای حقوقی
- ۲- موضوع حقوق تطبیقی
- ۳- وظیفه و روش حقوق تطبیقی
- ۴- دیدگاه نظام های حقوقی مختلف نسبت به کودکان
- ۶- قوانین و ساز و کارهای ویژه کودکان در سایر کشورها و مقایسه آنها با وضعیت داخلی

منابع پیشنهادی:

- ۱- خویی، غفور. درآمدی حقوق تطبیقی. (تهران: نشر زهد، چاپ چهارم ۱۳۸۳)
- ۲- افشار، حسن. کلیات حقوق تطبیقی. (تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۷۶)
- ۳- ژاک بوریگان، "اطفال بزهکار و بزه دیده در حقوق فرانسه"، ترجمه علی حسین نجفی ابرندآبادی، مجله دانشکده علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۰
- ۵- تاج زمان دانش، "اطفال و جوانان بزهکار و در حالت خطرناک در برزیل"، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، ش ۳۶ (بهار ۱۳۷۶)،
- ۶- نجفی ابرند آبادی، دکتر علی حسین، سیاست جنایی سازمان ملل متحد، مجله تحقیقات حقوقی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی، شماره ۱۸
- ۷- ردیر، رنه. مقدمه ای بر حقوق تطبیقی. ترجمه دکتر سید محمد علوی (تهران: دفتر خدمات حقوقی بین المللی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۱)
- ۸- داوید، رنه. حقوق تطبیقی. ترجمه دکتر سید حسین صفایی

جرم شناسی نظری اطفال و نوجوانان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۷

هدف:

بررسی عوامل مؤثر در وقوع جرایم چگونگی مطالعه رفتار مجرمانه، به مثابه یک پدیده اجتماعی، بررسی شخصیت عامل، شناخت انگیزه های ارتکاب رفتار مجرمانه با استفاده از سایر علوم و اتخاذ سیاستهای مناسب و درمان مفید و مؤثر برای پدیده بزه کاری و پیشگیری

سرفصل:

بخش اول: مفاهیم کلی

۱- اصول جرم شناسی

۲- گونه های جرم شناسی

۳- رابطه جرم شناسی با سایر علوم

۴- روش تحقیق در جرم شناسی

۵- موضوع جرم شناسی

۶- اصول جرم شناسی

بخش دوم: علل وقوع بزه

۱- علل فردی: اعم از ارادی و غیر ارادی

۲- علل عمومی: اعم از عوامل اجتماعی (جامعه شناسی کیفری)، محیط جغرافیایی، محیط اقتصادی، محیط سیاسی

منابع پیشنهادی:

۱- وایت. راب و هینز. فیونا. جرم شناسی. ترجمه علی سلیمی (قم: پژوهشکده حوزه و دانشگاه. ۱۳۸۳)

۲- نجفی توانا. دکتر علی. جرم شناسی. (تهران: خط سوم، ۱۳۸۰)

۳- سوتیل. کیت، اپیلو. مویر، تیلور. کلر. شناخت جرم شناسی. ترجمه میر روح اله صدیق. (تهران: نشر دادگستر. ۱۳۸۳)

۴- راب وایت/ فیونا هینس. درآمدی بر جرم و جرم شناسی. مترجم میر روح اله صدیق بطحایی اصل. (تهران: نشر دادگستر. ۱۳۸۳)

۵- فرانک پی، ویلیامز و ماری لین دی، مک شین. نظریه های جرم شناسی. ترجمه دکتر حمید رضا ملک محمدی (تهران: نشر میزان. ۱۳۸۳)

- ۶- کینیا، مهدی. مبانی جرم‌شناسی (تهران: انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم، ۱۳۷۰)
- ۷- دانش، تاج‌زمان. مجرم کیست؟ جرم‌شناسی چیست؟ (تهران: انتشارات کیهان، ۱۳۷۹)
- ۸- نوربها، رضا. زمینه جرم‌شناسی. (تهران: انتشارات گنج دانش، ۱۳۷۷)
- ۹- گسن، ریون. جرم‌شناسی نظری. مترجم دکتر مهدی کی‌نیا، (تهران: مجد، ۱۳۷۴)
- ۱۰- مجموعه مقالات پیشگیری از جرم. (تهران: مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه، ۱۳۸۲)
- ۱۱- غلامی، دکتر حسین. تکرار جرم. (تهران: نشر میزان، چاپ اول ۱۳۸۲)

کیفرشناسی اطفال و نوجوانان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۸

هدف:

تجزیه و تحلیل هدف، ماهیت و چرایی کیفر، چگونگی اجرای بهینه و قابل قبول کیفر و ارزیابی آثار و نتایج آن

سرفصل:

بخش اول: مفاهیم کلی

۱- تعریف و جایگاه کیفرشناسی

۲- تحولات کیفر مربوط به اطفال

۳- رویکردهای انسانی و هدفمند

بخش دوم: بررسی انواع مجازات ها

۱- مجازاتهای سالب یا تحدید کننده ی آزادی

- بررسی سیستم ها و مکاتب مختلف کیفری

- نهادهای مسؤول

- مقررات حاکم بر نهادهای اعمال کننده مجازاتهای سالب یا

تحدید کننده ی آزادی

- مجازات های اجتماعی جایگزین مجازاتهای سالب یا تحدید

کننده ی آزادی

۲- مجازاتهای سالب یا تحدید کننده ی حق در سیستم ها و

کاتب مختلف کیفری

- بررسی سیستم ها و کاتب مختلف کیفری

- نهادهای مسؤول

- مقررات حاکم

بخش سوم: اصلاح و بهبود زندگی محکومین

منابع پیشنهادی:

۱- صفاری. دکتر علی. کیفرشناسی. (تهران، انتشارات

جنگل، ۱۳۸۶)

۲- مارتینز. رنه. تاریخ حقوق کیفری در اروپا. ترجمه محمد

رضا گودرزی بروجردی (تهران: انتشارات مجد، ۱۳۸۵)

۳- آشوری. دکتر محمد. جایگزین های زندان یا مجازاتهای

بینابین. تهران. نشر گرایش. ۱۳۸۲)

۴- صلاحی. دکتر جاوید. کیفرشناسی. (مشهد. انتشارات

سحوری. چاپ سوم. ۱۳۸۲)

۵- بولک، برنار. کیفرشناسی. ترجمه دکتر علی حسین نجفی ابرند

آبادی، (تهران مجمع علمی و فرهنگی مجد، چاپ دوم، ۱۳۷۷)

متون حقوقی تخصصی

تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
پیشنیاز: ندارد
شماره درس: ۹
هدف:

فراگیری مفاهیم، اصطلاحات و واژگان تخصصی حقوق کیفری اطفال و نوجوانان و کسب مهارت ترجمه متون حقوقی از زبان انگلیسی و کاربرد آن در کارهای تحقیقاتی

منابع پیشنهادی:

- 1- Fortin, J. (2002) 'The Human Rights Act 1998: human rights for children too', in Franklin, B. (Ed.) *The New Handbook of Children's Rights*, London: Routledge, pp. 119-135.* General Assembly of the United Nations (1989) *The Convention on the Rights of the Child*, Adopted by the General Assembly of the United Nations on 20 November 1989.
- 2- Gittins, D. (1998) 'Is Childhood Socially Constructed?' in *The Child in Question*, London: Macmillan
- 3- Ncube, W. (1998) 'The African Cultural Fingerprint? The Changing Concept of Childhood', in Ncube, W. (Ed.) *Law, Culture Tradition and Children's Rights in Eastern and Southern Africa*, Dartmouth: Dartmouth
- 4- Rwezaura, B. (1998) 'Competing 'Images' of Childhood in the Social and Legal Systems of Contemporary Sub-Saharan Africa 1998' *International Journal of Law, Policy and the Family*
- 5- Van Bueren, G. (1998) 'Children's Rights: Balancing Traditional Values and Cultural Plurality', in Douglas, G. and Sebba, L. (Eds.) *Children's Rights and Traditional Values*, Aldershot: Dartmouth
- 6- Burman, E. (1996) 'Local, Global or Globalized? Child development and international children's rights legislation', *Childhood*
- 7- Cleland, A. and Sutherland, E. (2001) *Children's Rights in Scotland*, 2nd Edition, Edinburgh: W. Greens. General Assembly of the United Nations (1989) *The Convention on the Rights of the Child*, Adopted by the General Assembly of the United Nations on 20 November 1989. [UN Convention] <http://www.unicef.org/crc/text.htm>
- 8- Cleland, A. and Sutherland, E. (Eds.) (2001) *Children's Rights in Scotland*, 2nd Edition Edinburgh: W. Green
- 9- Flekkoy, M. and Kaufman, N. (1997) 'The Basis for Rights for Children' in *The Participation Rights of the Child: rights and responsibilities in family and society*, London: Jessica Kingsley

- 10- Franklin, B. (2001) *The New Handbook of Children's Rights. Comparative Policy and Practice*, London: Routledge.
- 11- Hodgkin, R. and Newell, P. (1998) *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child*, Geneva: UNICEF
- 12- International Save the Children Fund Alliance (2000) *Children's Rights: Equal Rights?* <http://www.savethechildren.net>
- 13- Johnson, V. and Evan Smith, E. (1998) 'Background to the Issues' in Johnson, V. et al. (Eds.) *Stepping Forward: Children and young people's participation in the development process*. London: IT Publications
- 14- Kilkelly, U. (1999) *The Child and the European Convention on Human Rights*, Aldershot: Ashgate.
- 15- Kilkelly, U. (1999) *The Child and the European Convention on Human Rights*, Aldershot: Ashgate.
- 16- King, M. (1997) 'Observing Children's Rights', in *A Better World for Children? Explorations in Morality and Authority*, London: Routledge.
- 17- Longmans.Hodgkin, R. and Newell, P. (1998) *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child*, Geneva: UNICEF.
- 18- Muscroft, S. (Ed.) (1999) *Children's Rights: Reality of Rhetoric? The UN Convention on the Rights of the Child: The First Ten Years*, London: The International Save the Children Alliance. For summary – see www.savethechildren.net
- 19- Muscroft, S. (Ed.) (1999) *Children's Rights: Reality of Rhetoric? The UN Convention on the Rights of the Child: The First Ten Years*, London: The International Save the Children Alliance. For summary –www.savethechildren.net
- 20- Sloth-Nielsen, J. and Van Heerden, B. (1998) 'Signposts on the Road to Equality: Towards the New Millennium for Parents, Children and Families in South Africa', in Eekelaar, J. and Nhlapo, T. (Eds.) *The Changing Family, Family Forms and Family Law*, Oxford; Hart
- 21- John T.Pardeck. *Children's Rights, policy and practice*. New York, Oxford, 2002
- 22- Theodore J.Stein. *Child welfare and the law*. Washington DC, 1998
- 23- Samuel M. Davis and other. *Children in the legal system*. new York, 1997

پزشکی قانونی

تعداد واحد: ۱
نوع واحد: نظری
پیشنیاز: ندارد
شماره درس: ۱۰
هدف:

فراگیری و بررسی مسائل مبتلابه اطفال و نوجوانان در پزشکی قانونی و کاربرد پزشکی قانونی در تشخیص کودک آزاری ها

سرفصل:

- ۱- پزشک قانونی و مقامات قضایی
- ۲- تکالیف پزشک قانونی در قبال اطفال و نوجوانان
- ۳- پزشکی قانونی خاص اطفال و نوجوانان
  - سوء استفاده جنسی
  - کودک آزاری و سوء رفتار
  - ناتوانی جسمی و روانی
  - تعیین سن
  - تشخیص تمایل کودک به حضانت هر یک از والدین مطلقه
  - تعیین قدرت کار در کودکان کار و حوادث و بیماری ناشی از کار
  - معاینه از نظر عدم مراقبت توسط سرپرست و وجود بیماری

منابع پیشنهادی:

- ۱- گودرزی، دکتر فرامرز. پزشکی قانونی (تهران: انتشارات انیشتین، ۱۳۷۷)
- ۲- باستانی، فریده، بررسی میزان آگاهی پرستاران بخش‌های اطفال از مفهوم سوءرفتار با کودک در دبستان‌های آموزشی منتخب شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد آموزش پرستاری و بهداشت کودکان، (دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۶۸)
- ۳- انوشه، آمنه. بررسی میزان آگاهی معلمان مدارس ابتدایی شهر تهران در مورد مفهوم سوءرفتار با کودک و نشانه‌های تشخیصی آن. پایان نامه کارشناسی ارشد، (دانشکده علوم پزشکی ایران، ۱۳۷۴)
- ۴- عباسی، محمود. حقوق پزشکی. (تهران: انتشارات حقوقی، ۱۳۷۹)

اسناد و موازین بین المللی حقوق اطفال و نوجوانان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۱۱

هدف:

بررسی و تجزیه و تحلیل اسناد و استانداردهای بین المللی حقوق اطفال و نوجوانان

سرفصل:

بخش اول: اسناد بین المللی

- ۱- تاریخچه حمایت از اطفال در اسناد بین المللی
- ۲- اسناد عام حقوق بشری مرتبط با حقوق اطفال و نوجوانان (جهانی و منطقه ای):
  - اسناد غیر الزام آور: از قبیل اعلامیه جهانی حقوق بشر، توصیه نامه های سازمان بین المللی کار (ILO)، اعلامیه اسلامی حقوق بشر (قاهره) و...
  - اسناد الزام آور: از قبیل میثاق حقوق مدنی و سیاسی، کنوانسیون ۱۹۹۳ لاهه در خصوص فرزند خواندگی؛ مقاوله نامه های سازمان بین المللی کار (ILO) و...
- ۳- اسناد خاص مرتبط با حقوق اطفال و نوجوانان (جهانی و منطقه ای):

- اسناد غیر الزام آور: از قبیل اعلامیه حقوق کودک، مقررات پکن، رهنمودهای ریاض، مقررات سازمان ملل برای حمایت از نوجوانان محروم از آزادی، اصول راهبردی راجع به عدالت نسبت به اطفال بزه دیده و شهود و...
- اسناد الزام آور: از قبیل میثاق جهانی حقوق کودک و پروتکل های الحاقی، میثاق اسلامی حقوق کودک و...

بخش دوم: اصول بین المللی

- ۱- اصول کلی: از قبیل در نظر گرفتن منافع عالی کودکان، مساعدت ویژه به کودکان، حق دسترسی کودک به اطلاعات، باز اجتماعی کردن کودک و...
- ۲- اصول دادرسی منصفانه ویژه اطفال نوجوانان: از قبیل اصل دادرسی کودک- محور، حفظ حریم خصوصی کودک، محرومیت از آزادی به عنوان آخرین راه چاره، غیر علنی کردن محاکمه و...

منابع پیشنهادی:

- ۱- مصفا، نسرین. کنوانسیون حقوق کودک و بهره‌وری از آن در حقوق داخلی ایران. (تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۴)
- ۲- عباچی، مریم. جایگاه اطفال بزهکار در اسناد سازمان ملل متحد. پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی (تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکز، ۱۳۷۸)
- ۳- عباچی، مریم. حقوق کیفری اطفال در اسناد سازمان ملل متحد. (تهران: انتشارات مجد، ۱۳۷۹)
- ۴- مجموعه مقالات کارگاه آموزشی دادرسی ویژه نوجوانان در ۵ جلد
- ۵- کوراکیوس، ولیام. بزهکاری نوجوان مسأله‌ای برای دنیای مدرن. ترجمه جعفر نجفی زند
- ۶- مهرپور، حسین. حقوق بشر در اسناد بین‌المللی و موضع جمهوری اسلامی ایران. (تهران: اطلاعات، ۱۳۷۴)
- ۷- ویلیام دیوید، آنجل. قانون بین‌المللی حقوق جوانان. مترجم علی اکبر تاج‌مزی‌نایی و جعفر سطوتی، (تهران: نسل نو، ۱۳۸۰)، سه جلدی.
- ۸- عبادی، شیرین. حقوق کودک، نگاهی به مسائل حقوقی کودکان در ایران (تهران: انتشارات کانون، چاپ چهارم ۱۳۷۵)
- ۹- کیال، مهسا. حمایت از اطفال در معرض خطر بهره‌کشی جنسی در اسناد بین‌المللی حقوق بشری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، (دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی شهریور ۱۳۸۴)
- ۱۰- Franklin, B. (2001) *The New Handbook of Children's Rights. Comparative Policy and Practice*, London: Routledge.

تحلیل آرا و رویه قضایی ویژه اطفال و نوجوانان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری- عملی

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۱۲

هدف:

آشنایی دانشجویان با رویه قضایی، تحلیل آراء و تصمیمات مراجع قضایی، افزایش قوه استنباط و استدراک آنها و انتخاب بهترین رویه های برخورد با کودکان

سرفصل:

بخش اول: بررسی شکلی پرونده ها در موضوعات مبتلابه اطفال و نوجوانان

بخش دوم: بررسی ماهوی پرونده ها در موضوعات مبتلابه اطفال و نوجوانان

سرفصل دروس اختیاری

اخلاق و تربیت اطفال و نوجوانان در اسلام

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۱

هدف:

بررسی نظام تربیتی اسلام و علمای مسلمان در زمینه تربیت و اخلاق کودکان و نوجوانان و روش های استفاده از آن در مسائل روز

سرفصل:

- ۱- مفهوم و فلسفه تعلیم و تربیت
- ۲- تعلیم و تربیت اطفال و نوجوانان در خانواده از دیدگاه اسلام
- ۳- تعلیم و تربیت اطفال و نوجوانان در خانواده از دیدگاه علمای اسلامی
- ۴- روابط اطفال و نوجوانان با والدین
- ۵- روش های حل تعارض و مدیریت بحران در خانواده
- ۶- عوامل مؤثر در تربیت و قواعد حاکم بر آن
- ۷- جنبه های مختلف تربیت (اخلاقی، جسمی، روانی، اجتماعی) در اسلام
- ۸- تفاوت های فردی در تعلیم و تربیت
- ۹- تفاوت های جنسیتی در بکارگیری روش های تربیت در خانواده
- ۱۰- سیره پیامبر(ص) و ائمه (ع) و بزرگان دین در تربیت اطفال و نوجوانان در ادوار مختلف رشد

منابع پیشنهادی:

- ۱- طباطبایی، علامه سید محمد حسین. المیزان فی تفسیر القرآن. ترجمه سید محمد باقر موسوی همدانی (قم: دفتر انتشارات اسلامی، بی تا)،
- ۲- شیخ حر عاملی، وسایل الشیعه.
- ۳- باقری، خسرو. نگاهی دوباره به تعلیم و تربیت اسلامی.
- ۴- مظاهری، حسین. خانواده در اسلام.
- ۵- بهشتی، احمد. خانواده در قرآن.
- ۶- شریعتمداری، علی. جامعه و تعلیم و تربیت؛ مبانی تربیت جدید.

حقوق کیفری اطفال و نوجوانان در اسلام

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۲

هدف:

بررسی نظام تشریحی اسلام و دیدگاه علمای مسلمان در حوزه حقوق کیفری اطفال و نوجوانان و استفاده از آن در مسائل روز.

سرفصل:

- ۱- جایگاه اطفال و نوجوانان در حقوق کیفری اسلامی
- ۲- اصول قانونگذاری کیفری اسلامی
- ۳- بزه های اطفال و نوجوانان و واکنش های حقوق کیفری اسلام به آنها
- ۴- شیوه های اجرای احکام و تصمیمات
- ۵- جرایم موجب حد و مجازات آنها

منابع پیشنهادی:

- ۱- علیزاده. مهدی. نقش اسلام در پیشگیری و کاهش بزهکاری. (مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی. ۱۳۸۲)
- ۲- شیخ طوسی. کتاب الاستبصار.
- ۳- مجلسی، علامه محمد باقر. مجارالانوار.
- ۴- عوا، محمد. درآمدی بر اصول نظام کیفری اسلام. ترجمه حمید روستایی صدر آبادی (تهران: انتشارات سلسبیل، ۱۳۸۵)
- ۵- شفیعی سروستانی، ابراهیم. فقه و قانونگذاری. (تهران: چاپ سپهر، ۱۳۸۱)

جرائم رایانه ای اطفال و نوجوانان

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۵

هدف:

آشنایی با تعریف، مفهوم و انواع جرائم رایانه ای و بررسی موارد شایع در حوزه اطفال و نوجوانان

سرفصل:

- ۱- تعریف جرم رایانه ای
- ۲- گونه‌شناسی جرائم رایانه ای
  - دستیابی غیر مجاز
  - تغییر داده های رایانه ای
  - کلاهبرداری رایانه ای
  - تکثیر غیر مجاز
  - خرابکاری رایانه ای
  - سایر جرائم رایانه ای
- ۳- صلاحیت قضایی در فضای سایبر
- ۴- جرائم رایانه ای و اطفال و نوجوانان

منابع پیشنهادی:

- ۱- جان کار، آثار مضر پورنوگرافی، مترجم: محمد حسن دزیانی، **خبرنامه انفورماتیک**، ش ۸۸، (مهر ۱۳۸۲)
- ۲- معاونت حقوقی و توسعه قضایی. **مجموعه مقاله های همایش بررسی جنبه های حقوقی فناوری اطلاعات**. (تهران: انتشارات بهمن، ۱۳۸۴)
- ۳- پاکزاد، بتول. **جرائم کامپیوتری**. پایان نامه کارشناسی ارشد، (دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده حقوق، ۱۳۷۵)
- ۴- حسینی، بیژن. **جرائم اینترنتی علیه اطفال و زمینه های جرم شناسی آن**. پایان نامه کارشناسی ارشد، (دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، ۱۳۸۲)

نهادها و ساز و کارهای حمایت از حقوق اطفال و نوجوانان

تعداد واحد: ۱
نوع واحد: نظری
پیشنیاز: ندارد
شماره درس: ۶
هدف:

آشنایی با نهادها و ساز و کارهای ملی و بین المللی حمایت از حقوق اطفال و نوجوانان

سرفصل:

بخش اول: نهادها و ساز و کارهای بین المللی

۱- نهادها و ساز و کارهای دولتی
۱-۱- جهانی: مانند کمیساریای عالی حقوق بشر (OHCHR)،
کمیته حقوق کودک (CRC)، صندوق حمایت از کودکان ملل
متحد (UNICEF) و...
۱-۲- منطقه ای

۲- نهادها و ساز و کارهای غیر دولتی

بخش دوم: نهادها و ساز و کارهای ملی

۱- دولتی: مانند سازمان بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی،
اداره حمایت از زنان و کودکان و...
۲- غیر دولتی: مانند انجمن حمایت از کودکان، سازمان دفاع
از قربانیان خشونت و انجمن حمایت از کودکان کار و...
...

منابع پیشنهادی:

۱- موسوی فر، رضیه. **نهادهای حقوق بشر: جمهوری اسلامی ایران و سازمان ملل متحد.** (تهران: انتشارات دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، ۱۳۸۲)

اجرای احکام ویژه اطفال و نوجوانان و نظارت قضایی بر آن

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۷

هدف:

بررسی شیوه اجرای احکام خاص اطفال و نوجوانان و نحوه نظارت قضایی بر زندانها و کانونهای اصلاح و تربیت

سرفصل:

بخش اول: کلیات

۱- احکام کیفری: شامل حکم قطعی کیفری، حکم نهائی کیفری و حکم خلاف قانون

۲- آثار حکم قطعی کیفری: از قبیل ایجاد سابقه محکومیت کیفری، قطع مرور زمان تعقیب، فوریت اجرای حکم، تأثیر حکم محکومیت قطعی در تعدد جرم، تعدد محکومیت و..

بخش دوم: اجرای احکام قطعی سالب آزادی

۱- شرایط اجرای احکام قطعی سالب آزادی

۲- موانع اجرای کیفر سالب آزادی

بخش سوم: اجرای احکام قطعی کیفرهای بدنی

بخش سوم: اجرای احکام سالب و تحدید کننده حق و حیثیت و

کیفرهای تحدید کننده آزادی

۱- ترتیب، شرایط و موانع اجرای احکام سالب حق

۲- ترتیب، شرایط و موانع اجرای احکام سالب حیثیت

۳- ترتیب، شرایط و موانع اجرای احکام تحدید کننده آزادی

بخش چهارم: اجرای کیفرهای مالی

۱- ترتیب، شرایط و موانع دیه

۲- ترتیب، شرایط و موانع جزای نقدی

۳- ضبط و مصادره اموال

منابع پیشنهادی:

۱- احمدی موحد. اجرای احکام کیفری (تهران: نشر

میزان، ۱۳۸۴)

جرم شناسی بالینی اطفال و نوجوانان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۸

هدف:

کسب مهارت شیوه انطباق دادن بین اجرای روش های خاص با شخصیت بزهکار، تعیین حالت خطرناک و بررسی میزان قدرت سازگاری فرد با محیط اجتماعی برای پیشگیری از ارتکاب جرم

سرفصل:

۱- تاریخچه و سیر تحول جرم شناسی بالینی

۲- هدف و موضوعات جرم شناسی بالینی

الف) تعریف و اقسام حالت خطرناک

ج) تشخیص حالت خطرناک

۳- روش جرم شناسی بالینی

الف) طرز شناسایی شخصیت

ب) اقسام جرم شناسی بالینی

۴- انواع روشهای اصلاح و تربیتی یا درمانی و شیوه اجرای آنها

الف) روشهای مختلف در محیط بسته

ب) روشهای نیمه آزادی

ج) اجرای روش در محیط آزاد

د) شیوه اجرای روشها

منابع پیشنهادی:

۱- نجفی ابرند آبادی، علی حسین و هاشم بیگی، حمید. **دانشنامه جرمشناسی**. (تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۷)

۲- راب وایت، فینونا هنیس. **درآمدی بر جرم و جرمشناسی**. ترجمه میر روح الله صدیق بطحایی اصل (تهران: نشر دادگستر، ۱۳۸۱)

۳- **علوم جنایی- مجموعه مقالات** (تهران: انتشارات سمت، ۱۳۸۳)

۴- نجفی توانا، علی. **جرمشناسی**. (تهران: نشر خیام، ۱۳۷۷)

روانشناسی رشد (تربیتی)

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

شماره درس: ۹

هدف:

آشنایی با مراحل رشد و تکامل روانی اشخاص و بررسی نظریات مختلف در این خصوص و کاربرد آنها در فرایندهای قضایی

سرفصل:

- ۱- مراحل رشد روانی و شناختی کودک و نوجوان
- ۲- دیدگاه ها و مکاتب مختلف: مانند
- دیدگاه اریکسون
- دیدگاه پیاژه
- ۳- کاربرد مراحل رشد در امور قضایی

منابع:

- ۱- اتکینسون، ریتال و همکاران. زمینه روانشناسی. (جلد ۱)، (تهران: انتشارات رشد، ۱۳۷۲)
- ۲- گنجی، حمزه. روانشناسی عمومی. (تهران: انتشارات بعثت، ۱۳۷۱)
- ۳- گراث، گری، راهنمای سنجش روانی. ترجمه حسن پاشا شریفی و محمدرضا نیکخو، (تهران: انتشارات رشد، ۱۳۵۷)
- ۴- شاملو، سعید، بهداشت روانی. (تهران: انتشارات رشد، ۱۳۷۴)
- ۵- مهریار: هوشنگ، افسردگی. (تهران: انتشارات رشد، ۱۳۷۳)
- ۶- گلدر، مایکل. مبانی روانپزشکی آکسفورد. ترجمه کیانوش هاشمیان. (تهران: انتشارات تبیان، ۱۳۷۷)
- ۷- آزاد، حسین، آسیب‌شناسی روانی، (تهران: انتشارات بعثت، ۱۳۷۲)
- ۸- مک نامارا، دکتر باری و مک نامارا. فرانسیس. کلیدهای رویارویی با پدیده خشونت در کودکان و نوجوانان. ترجمه دکتر مسعود حاجی زاده (تهران: صابرین، کتابهای دانه، ۱۳۷۸)
- ۹- نیومن، گری و رماتوسکی، پاتریشیا. کلیدهای بازسازی زندگی پس از طلاق؛ تأثیر طلاق بر فرزندان. ترجمه فرناز فرود (تهران: صابرین، کتابهای دانه، ۱۳۸۵)

روانشناسی جنایی

تعداد واحد: ۱
نوع واحد: نظری
پیشنیاز: ندارد
شماره درس: ۱۰
هدف:

فراگیری و تجزیه و تحلیل اصول و روشهای مداخلات روانشناختی در مورد اطفال و نوجوانان معارض قانون

سرفصل:

بخش اول: کلیات

- ۱- روانشناسی و جرم شناسی
  - ۲- تاریخچه
  - ۳- کاربرد روانشناسی در قلمروهای قضایی
  - ۴- ویژگیهای روش شناختی روانشناسی قضایی
  - ۵- داده های آماری در مورد جرایم
- بخش دوم: دیدگاهها و مکاتب مختلف در زمینه علت شناسی جرم**

- ۱- اختلالات روانی و جرم
- ۲- رویکردهای روانشناختی به جرایم شدید
- ۳- پیشگیری و درمان در قلمرو روانشناسی جنایی
- ۴- تنبیه و تربیت و بازداري از جرم

منابع:

- ۱- ستوده. هدایت اله. بهشته میرزایی و بازند افسانه. **روانشناسی جنایی** (تهران: انتشارات آوای نور. چاپ دوم. ۱۳۷۸)
- ۲- کی نیا. دکتر مهدی. **روانشناسی جنایی**. (تهران: انتشارات رشد. چاپ چهارم. ۱۳۸۳)
- ۳- ایبراهیمسن. دیوید. **روانشناسی کیفری**. ترجمه دکتر پرویز صانعی. (تهران: انتشارات گنج دانش. چاپ دوم. ۱۳۷۱)
- ۴- دادستان. دکتر پری رخ. **روانشناسی جنایی**. (تهران: انتشارات سمت. ۱۳۸۲)
- ۵- گورف، فرانسوا. **روانشناسی قضایی**. دکتر محمد حسین سروری. (تهران: مؤسسه انتشارات نگاه، ۱۳۸۲)
- ۶- پوت واین، دیوید و سامونز، آیدن. **روانشناسی و جرم**. ترجمه دکتر داوود نجفی توانا (تهران: نشر میزان، ۱۳۸۳)

جامعه‌شناسی جنایی

تعداد واحد: ۱
نوع واحد: نظری
پیشنیاز: ندارد
شماره درس: ۱۱
هدف:

آشنایی با جنبه های جامعه شناختی ارتکاب جرم از سوی بزهدکار و بررسی برداشتهای مختلف از آن و بازتاب ها و تأثیرات اجتماعی آن

سرفصل:

- ۱- مفهوم، موضوع و روش جامعه شناسی جنایی
- ۲- کجروی در جامعه
- ۳- نظم اجتماعی و تبیین کجروی
- ۴- جامعه پذیری و جلوه های آن
- ۵- پدید آورندگان کج روی
- ۶- کج روی و تبیین های متفاوت
- ۷- کج روی و کنترل اجتماعی

منابع پیشنهادی:

- ۱- سیمور مارتین لیپست. دابر دبلیو. هاج، پل ام. م. سایکل، آرتور. سینچکام، هیمن رادمن. **جامعه شناسی قشرها و نابرابری اجتماعی**. ترجمه دکتر جواد افشار کهن. مشهد. نشر نیکا. ۱۳۸۱
- ۲- علی سلیمی و محمد داوری. **جامعه شناسی کجروی**. قم. پژوهشکده حوزه و دانشگاه. ۱۳۸۰
- ۳- صانعی. دکتر پرویز. **جامعه شناسی ارزشها**. تهران. انتشارات گنج دانش. چاپ اول. ۱۳۷۲
- ۴- ستوده، هدایتاله. **جامعه‌شناسی انحرافات**. انتشارات آوای نور، تهران، ۱۳۷۸
- ۵- جعفر سخاوت، "شناخت عوامل اجتماعی مؤثر بر بزهدکاری اطفال با تکیه بر پیشگیری"، **شناخت ویژگی‌های اطفال بزهدکار**، نشر مرکز آموزش و پژوهش سازمان زندان‌ها، تابستان ۱۳۷۴،
- ۶- ریمون اروند، **مراحل اساسی اندیشه در جامعه‌شناسی**، ترجمه باقر پرهام
- ۷- آفرین رحیمی موقر و دیگران، **بررسی شیوع کودک آزاری در دو منطقه تهران، فصلنامه رفاه اجتماعی**، ش ۷، (بهار ۸۲)،
- ۸- کتایون خوشابی، **گزارش یک مورد سوء استفاده جنسی، فصلنامه رفاه اجتماعی**، ش ۷ (بهار ۸۲)

- ۹- فریبرز رئیس دانا، واکاوی کار کودکان در ایران، فصلنامه رفاه اجتماعی، ش ۷، (بهار ۱۳۸۲)، ص ۲۳۱.
- ۱۰- کاشفی اسماعیل زاده، حسن. بررسی وضعیت کودکان خیابانی در مشهد، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، مؤسسه جرم‌شناسی دانشگاه تهران، ۱۳۷۸
- ۱۱- لوی برول، هانری. جامعه‌شناسی حقوقی. ترجمه دکتر سید ابوالفضل قاضی (تهران: نشر میزان، چاپ چهارم ۱۳۸۴)
- ۱۲- صانعی، پرویز. حقوق و اجتماع. (تهران، طرح نو، چاپ اول ۱۳۸۱)

آسیب شناسی قوانین

تعداد واحد: ۱
نوع واحد: نظری
پیشنیاز: ندارد
شماره درس: ۱۲
هدف:

کسب مهارت شیوه نگارش آرا و تصمیمات قضایی به نحو کودک
مدارانه

سرفصل:

- ۱- مفهوم قانون و قاعده حقوقی
- ۲- مبانی و منابع قانون
- ۳- نسخ قانون
- ۴- قانونگذاری و تحولات آن
- ۵- اصول کلی نگارش و تدوین قانون
- ۶- ویژگی های ماده و تبصره
- ۷- فرایند تدوین و تصویب قوانین
- ۸- اصول و شیوه های تفسیر قانون
- ۹- آسیب شناسی قوانین اطفال و نوجوانان

منابع پیشنهادی:

- ۱- گزارش کارشناسی درباره طرح حمایت از کودکان و نوجوانان، مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۶۳۵۰
- ۲- زینالی، حمزه. "نوآوری های قانون حمایت از کودکان و نوجوانان و چالش های فراروی آن"، فصلنامه رفاه اجتماعی، ش ۷، (بهار ۱۳۸۲)
- ۳- راوندی، مرتضی. سیر قانون و دادگستری در ایران. (تهران: نشر چشمه، ۱۳۶۸)
- ۴- بیگ زاده، صفر. شیوه نگارش قانون (تهران: مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۲)
- ۵- پاشا صالح، علی. سرگذشت قانون (تهران: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۳)